

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Iac. Chiffletii De Linteis Sepulchralibus Christi
Servatoris Crisis Historica**

Chifflet, Jean-Jacques

Antverpiae, 1624

Cap. XXXV. De aliis Imaginibus Christi Domini non manu factis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64456](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64456)

tus, mutis loquela, & claudis gressus. Eadem ad Fanam S. Quintini delata, anno M.CCCC.XCV. laborantibus ex oculis maximè opitulata est. *Ex monumentis Monasterioli, & Ecclesiæ Dunensis.*

CAPVT XXXV.

De aliis Imaginibus Christi Domini non manufactis.

NON dubito alias Imagines è primigeniâ Romanâ per admotionem miraculo in velis expressas, vti ex Edessenâ factum suprâ ostendimus; maximè cùm doceat antiquissimus Auctor Simocatta, quamdam Christi effigiem, sine pictoris aut hominis arte factam, Mauritij Imperatoris æuo fuisse Constantinopoli, seu potius in Romanorum castris, cuius haberent archetypum Romani. Εἰς τὸ πολέμιον παρεφαίνετο, καὶ ἦν κόπης πολλή, Φιλιππικὸς δὲ Θεανδρικὸν ἐπέφερετο εἰκασμα. Οὐ λόγῳ ἕκαθεν καὶ εἰς τὰ νῦν διηγεῖ θείαν ἐπισήμην μορφασα, ἔχ' ὑφάντε χαῖρας * τετήνασαι, ἢ ζωγράφου μηλιά-
* ἢ τετυγ-
 ταῖαι.
 δα ποικίλαι. διὰ ταιτῶτο ἔα χειροποίητος ὡσαύτ' Ῥωμαίοις καδυμνεῖται. καὶ τὰν ἱεροθέων πρεσβειῶν ἠξίωται. δεχέτη-
 πον γὰρ ἐκεῖνο θρησκέυσαι Ῥωμαῖοι ἢ ἀρρήτων. Ταυτὸ δὲ
 στρατηγὸς τὰν Σεβασμίων ἀειπέπων γυμνώσας, τὰς
 τάξεις ὑπέστρεχε, κρείττον' ἔα αὐτῶν ἰσχυρὰς ἐν τῷ θεῷ
 μετὰ δὲ τὴν στρατὸν. *Vbi hostes appropinquare,
 puluerea nubes indicio fuit, Philippicus, (Dux exerci-*
 Dd tus,

210 DE LINTEIS SEPVLCHR. CHRISTI
 tus, Mauritij Imperatoris sororius) *Dei hominis-*
que Iesu Christi effigiem circumfert. Jam olim fama
emanauit, & usque hodie durat, eam effigiem non
textentis manu comparatam, aut pictoris arte colori-
busq; variatam, sed diuinitus efformatam esse. quo-
circà etiam apud Romanos, ut ἀχειροποίητος, id est,
non hominis manu confecta celebratur, & sacris di-
uinisq; honoribus colitur: habent enim archetypum
Romani, & ut sacrosanctum quid venerantur. Hanc
effigiem sacrâ veste (velo nempe) nudatam gestans
exercitum obibat, indeq; audendi generosam & inex-
 Lib. 2. c. 3. *pugnabilem militibus alacritatem iniiciebat. Hæc Si-*
 mocatta; qui mox infrâ narrat, cui sub pugnae
 tempus interim seruandam crediderit Philippi-
 cus. Eamdem postea diuinam iconem Priscus,
 qui Philippico successit, ad componendam exer-
 citus seditionem adhibuit, ac tandem Heraclius
 in Persidem contra Cosdroem profectus, in acie
 circumtulit. Theophanes in Heraclio: Λαβὼν ὁ
 βασιλεὺς ἐν χειρὶ τῷ Θεωφρικῷ μορφῆν, ἣν χεῖρες οὐκ
 ἔγραψαν, ἀλλ' οἷον ἐν εἰκόνι ὁ πάντα μορφῶν ἔ διαπλατ-
 τῶν Λόγῳ, αἰδοῦ γραφῆς μὲν μορφῶν ὡς αἰδοῦ ἀπορῆς κίνησιν
 ἠνεγκον. Καὶ τὸ πεποιδῶς τῷ θεογράφῳ τύπῳ, ἀπὴρξασθε
 τῶν ἀγώνων, πρὸς δὲ τῷ λαῷ, ὡς συναντῶντες μέγιστον θανά-
 τος ἀγωνίστην, ἔως τέλει οἰκείοις τῶν συναρμώσθησιν.
 Acceptâ Imperator in manus effigie, quæ Christum
 Deum

Deum & hominem referebat, nullis efficta manibus, sed quam illud quod omnia format & effingit Verbum, velut in imagine, sine picturâ figuram, tamquam sine saturo & semine partum edidit. Fretus hac diuinitus effigiatâ formâ, certamen aggressus, fidem militibus populoq; suam astrinxit, se viuum mortuumq; cum illis veluti suis germanisq; liberis deuinctum, in bello & acie perseueraturum. De hac Persicâ expeditione idem cum Theophane narrat Cedrenus, nempe Imaginem Christi ab Heraclio in acie manu gestatam: & prætereà addit, eamdem ab ipso contra Phocam profecto, ex Africâ Constantinopolim cum classe deportatâ; cum ait: Ο ἱ Ἡρακλῆος πλοῖα πολλὰ ἔξ Αἰθιοπίας, ἔστρατον καὶ Κωνσταντινῶν πολιν κατέλαβον, Ἰππεροῦντες καὶ τὴν ἀχειροποίητον εἰκόνα τῆς Κυρίας καὶ Θεῶν ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ: Interim Heraclius cum magnâ & armatâ classe Constantinopolim appellit, secum ferens etiam Seruatoris nostri imaginem, nullo manus ministerio factam.

Ex his habes, Mauritio & Heraclio imperantibus, imaginem ἀχειροποίητον seruatam fuisse Constantinopoli, & inde per exercitus Duces in castra non semel deportatam. Verùm æuo Tiberij Secundi, qui Mauritio genero Imperium tradidit, in eadem vrbe iam religiosissimè custoditâ constat ex Græcorum Menologio, vndecimâ Augu-

fti, vbi hæc leguntur: Διήγρησις αὐτῆς ἀχρηγοποιήτης
εικόνης, ἧς Κυρίου ἑοῦ Θεοῦ ἑωρῆσθαι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Narratio de non manu factâ imagine Domini & Dei & Salvatoris nostri Iesu Christi. Et verò coniiicere aufim, iam tunc in acie prælatam (anno Christi D.LXXXI.) cùm Tiberius Regem Persarum Chosdroëm, post obitum Iustini, Romanum Imperium inuadentem, per strenuissimos Duces Iustinianum Iustini nepotem & Mauritium variis præliis fudit; ipsamque Persidem penitens deuastauit. Nummi Tiberij & Iustiniani nomine cusi id videntur innuere, in quibus auersis effigies Christi vsurpata primùm conspicitur, à diuinâ illâ Imagine forsitan mutuata: aureum vnum sic describit Nummographus:

D. N. IVSTINIANVS ET TIBERIVS PP. A. *duæ facies.*

D. N. IHS. CHRIST. REX REGNANTIVM. *imago Christi cum cruce.* alterum Iustiniani solius, etiam ex auro, vidi aliàs hac formâ:

Admiranda porro primis illis sæculis patrata
Constantinopoli, virtute sacræ Imaginis, narran-
tur in Græcorum Menæis, quæ non abs re visum
est hîc adnectere: Εἰς ταῖς ἡμέρας Τιβερίας Ἰε βασιλέως,
θαῦμα μέγα ἔπαυξον γέγονε. Γυνὴ γάρ τις τένομα
Μαρία, συγκλητικὴ Φιλόχειρος, τὴν ἀξίαν Παλαικία,
χήρα οὖσα, περιέπεσε πάθῃ γαλεπῷ ἔαιάτω· ἔδρα-
καμουσα δὲ πᾶσης ἀνθρώπινης βοηθείας, ἀπέθετο ἑαυτὴν
τῷ Θεῷ ἔκ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. Εἴνοιαν τοίνυν ἀγα-
θὴν ὑποθεμένη ἑαυτῇ, ἀποπέμψεν πρὸς τοὺς λειτουργοὺς
τῆς ἁγίας δεσποτικῆς καὶ ἀχειροποιήτης εἰκόντος, ἀφικέσθαι
πρὸς ἑαυτὴν ἀξιόσως. Τῶν δὲ παυρομένων, προσέπεσε
τοῖς ποσὶν αὐτῶν, λέγουσα Δέομαι ὑμῶν κύριοί μου, ἐπεὶ ὁ
Θεὸς διὰ τὰς ἀμαρτίας μου συνεχώρησέν με ματίζεσθαι ὑ-
πὸ χαλεπῆς νόσου καὶ ὀλεθρίας, βέλομαι ἡ ταλαίπωρος ἔ-
αιάξια, δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων ὑμῶν, δέξασθαι τὸν δεσπο-
τικὸν καὶ ἅγιον χαρακτῆρα εἰς τὸν πανδυτελῆ μου οἶκον Ἰπὶ
ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ ἴσως δι' αὐτῆς ποιήσῃ ἔλεος
μετ' ἐμῆ. Οἱ δὲ, τίνδε τὴν διαγωγὴν ἔτι πνθυματικὴν
αὐτῆς κατὰσαιν Ἰπὶ ἀνδρῶν, ἤγαγον τὸν ἅγιον χαρα-
κτῆρα. Καὶ τῆς ἁγίας αἰοιχθείσης θήκης, προσεκύνησαν ἡ-
γυῆ καὶ ἠσάσασθαι· ἔλαβον βαβίκινον μίτον ἰσόμε-
τρον τῆς ἁγίας εἰκόντος, τέθεικον ἐπάνω αὐτῆς· εἶτα βα-
λῶσα αὐτὴν εἰς καθαρὸν σκεῦιον, ἠσφαλίσατο δι' αὐτῆς·
καὶ λατρεύουσα ἐν τῷ εὐκταίῳ αὐτῆς, ἐφωταγῶσαι λαμ-
πρῶς Ἰπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα, λειτουργῶσα. Πληρω-

θεισάν ὃ τὰν τεσσαράκοντα ἡμερῶν, ἤρξαντο αἰ ὀδυῖαι τῆς
 γυναικὸς γινέσθαι σφοδραὶ ἔ ἀφόρητοι, ὥστε μὴ διώσασθαι
 αὐτὴν μὴδὲ τῆς κλίνης ἀναστῆναι. Περσκαλεσαμένη ὃ
 μίαν τὰν παιδικῶν ἦν οἶδε καθαρῶς ἔρασι, φησὶ πρὸς αὐ-
 τήν· Δέξαι τὴν εἰκόνα τῆς ἀγίας εἰκόνου, ὅπως περιποιη-
 σω, ἔ ἔρω μικρὸν ἀνάπαυσιν τῆς συνεχέουσ με σφοδρᾶς
 ὀδυῖας. Ἡ ὃ προεβθεῖσα εἰς τὸ ἐυκτῆριον, εἶδε θαῦμα μέγα
 καὶ φοβερὸν καὶ ᾤδοξον· φλόξ ἰγὼ πρὸς εἰς πλησμονὴν
 γεννηθεῖσα ἐκ τῆς ἀγίας εἰκόνου, ἀέρετο μέχρι τῆς
 σέρας, ἔ καθάπερ τὸ ὅλον θυσιαστήριον, κατήχετο μέ-
 χρι δαπέδου, μὴδὲν τὸ σκύλον τὸ θυσιαστήριον ἐλάπησα.
 Καὶ ἐκπλαῖσα ἡ παῖς ἔπεσε χαμαί. δραμῶσα ὃ ἕτερα,
 ἀπήγειλε τὴν κυρία αὐτῆς. Ἡ ὃ κατάφοβος γενομένη, κα-
 ῖθη τοῦ κλιδίου, καὶ βία πρὸς τὸ δικτῆριον ἀπελθοῦσα,
 καὶ τὴν φλόγα ἰδοῦσα, τὸ Κύριον ἐλέηθη ἀιερόσεν· εἶτα
 μετεκαλέσατο τοὺς λειτουργοὺς μετὰ πρῶτος. Σιωπηλοῦθη-
 σαν ὃ αὐτοῖς ἔ ὄχλητοι πολὺς, καὶ πάντες ἰδόντες τὸ ᾤδο-
 ξον, κατεπλάγησαν. Ἀνερχομένης ὃ τὸ φλογὸς καὶ κα-
 ερχομένης ὥσπερ ὀθόνης πλοῖς ὑπὸ ἀνέμου σφοδρῆ ριπιζο-
 μένης, ἔκραζον πάντες τὸ Κύριον ἐλέηθη ἔπι ὄρας πολλᾶς.
 Γενομένης ὃ ἱερατικῆς εὐχῆς, κατέπεσεν ἡ φλόξ, καὶ ἀ-
 νοῖξαντες τὴν εἰκόνα ἀσπὴ καὶ ἀλώβητον. Λαβόντες ὃ καὶ τὸ
 βαβίικον τμήμα, ὃ ἐπέθηκεν ἡ Πατρικία, εὐρον ἐν αὐτῷ
 ἕτερον χαρακτῆρα δεσποτικὸν ἀχειροποίητον, ὃ τῆ θάυ-
 ματῶ, ὅμοιον τῷ πρῶτῷ τύπῳ. Δοξάσασαις ὃ τὸν Θεὸν ἔπι

τοῦτο πάντες, καὶ ἀσπασάμενοι αὐτὸν, ἔθηκαν Ἰπὶ τῷ ἄλ. Ἐ
 τῷ γυναικὸς, καὶ δὴ βέως αὐτὸν ὀδύον ἀπὸ πηλάθουσαν, ἡ δὲ ἰός
 ἐδραπέτουςε, καὶ ἡ γυνὴ ἰάθη, καὶ τελείως εἰς ἑαυτὴν
 ἐλθοῦσα, ἀνέστη δοξάζουσα τὸν Θεὸν σωτῆρα πάντων ἡμῶν
 καὶ τῶν πρεσβυτέρων. *Tiberio, qui Mauritium pra-*
cessit, imperante, ingens planéque insolens miracu-
lum accidit. Matrona quaedam, cui Maria nomen
fuit, è Senatorio ordine, Patriciâ stirpe nata, religiosa
admodum, orbata viro, in grauem & mortiferum
inciderat morbum, cui nullâ ope humanâ succurri po-
terat. Commendanti suam salutem D. N. Iesu
Christo, res bona in mentem venit, Presbyteros sa-
cro sanctâ illius à Domino sine manus operâ factâ
Imaginis custodes, per certos homines accersit. Presen-
tibus supplex aduoluta, Obsecro, inquit, Domini mei,
quandoquidem ob culparum mearum noxas, à Deo,
gravi periculosoq; morbo castigor, cupio infelix ego &
indigna, per vestras preces, sanctam Domini effi-
giem ad dies quadraginta in vilissimas ades meas
transferri; forte per illam à Domino misericordiam
impetrabo. Sacerdotes animaduersâ cognitaq; illius
pietate & religione, sacram Domini Imaginem attu-
lerunt. Reclusâ ergo hierothecâ, mulier venerata Ima-
ginem & exosculata, accepit telam bombycinam,
eiusdem cum sacrâ effigie magnitudinis, illamq; ima-
gini Domini imposuit. Deinde imaginem Domini ita
tectam,

tectam, mundissimo scriniolo inclusam custodiuit, fir-
 mataq; per eam, in sacrario suo collocauit, & lumi-
 nibus magnificè illustratum, dies totos quadraginta
 assiduè coluit. Die iam quadagesimo elapso, femina
 cruciatus rediere grauissimi, adeoq; intolerandi, uti ne
 de lectulo quidem se leuare posset. Vocat & ergo ex an-
 cillis alteri, quam castiorem nouerat, Uade, inquit, ad-
 fer sacræ imaginis arculam, ut adoratâ illâ, aliquod
 inde dolorum meorum leuamen recipiam. quæ ingressa
 sacellum, vidit prodigium formidabile inexpectatum.
 Flamma (ad asserendam sacræ imaginis fidem) ex
 theothecâ illâ ad laquearia usque erupit, arâque
 totam complexa, ad pauimentum usque descendit, nec
 labem interim ullam altari intulit. Attonita puella
 concidit, alterâque curriculo Domina rem denuntiat:
 quæ territa de lectulo descendit, & totis connixa viri-
 bus, ad adiculam adrepsit, conspectâque flammâ ex-
 clamauit, Kyrie eleison: moxque accersuit Sacerdotes,
 quos magna hominum comitata copia, qui omnes viso
 inusitato miraculo perculsi sunt. Flammâ autem ad-
 scendente ac descendente, non secus ac velum in nauigio
 à tempestate vehementer iactatum, omnes ad multas
 horas Kyrie eleison ingeminarunt. Fusis autem preci-
 bus flamma euauit, apertâque capsulâ, sanctam Do-
 mini effigiem sine manu expressam, illâsam intactâ-
 que reperere: quin & telam illam sericam à Patricia
 im-

impositam alteri imagini tollentes, eandem prorsus, ac genuinâ illi archetypâ (ô stupendum miraculum!) Domini formâ, sine ullius ope insignitam inuenerunt; laudatôque super hoc beneficio Numine, exosculantes imaginem, femina laboranti imposuerunt, subitoque morbi dolores omnes absterfi, mulierque sibi penitus restituta surrexit, Deo que debitas laudes, cum toto Sacerdotum & populi cœtu persoluit. Hæc Menæa: in quibus deinde traditur, venerandam illam matronam, sub vitæ finem, effigiem miraculo expressam in Cœnobio Melitinensi S. Assumptionis reponi curasse; vnde ablata per Sergium Patriarcham, nouo miraculo, Deo sic volente, est restituta. Hucusque de Imaginibus Christi Seruatoris ἀχρηστοῖς: de quibus si quærat, qui factæ illæ fuerint; & quidem hæ postremæ per velaminum ad primigenias applicationem; in mantili verò Abagari, & Veronicæ peplo, per contactum vultus Christi, aut fudi, aut sudore diffluentis: dicam ego omnes eas (non secus ac sepulchrales) miraculo factas fuisse; vt essent perennes & egregij typi amoris Christi Domini erga miseros mortales; vt per eas (verba sunt Sextæ ^{Can. 83.} Synodi Constantinopolitanæ) manu duceremur in memoriam suæ in carne conuersationis, passionis, salutiferæ mortis, & prætereà mundo factæ redem-

E e   ptio-

An. 392. num. 59. *ptionis. Affirmabo prætereà illas, digito Dei, (vt loquitur Baronius) siue diuinæ virtutis potentiâ depictas; vti velum illud sacris Imaginibus diuinitus pictum, & appensum in Ecclesiâ S. Stephani Protomartyris, in Vzalsi Africanæ prouinciæ ciuitate, de quo multa Euodius, eius loci Episcopus, æternæ memoriæ scriptis prodidit. De quibus omnibus si aliquis adhuc dubitet, cogitet ille facientem (inquit Hugo de S. Victore) & desinet esse mirabile quidquid erit; & si mirabile esse non desierit, tamen impossibile non erit: nam si factor omnipotens cogitatur, non erit impossibile quidquid erit.*

Lib. 2. de Sacram. p. 4. c. 11.

CAPVT XXXVI.

Quis cultus exhibendus Linteis sepulchralibus Christi Domini?

EXCELLENTISSIMVS planè, si quis alius rebus sacris exhiberi soleat: hætenus enim fatis, opinor, docuimus, Lintea ista sanctissima, Christi Seruatoris esse imagines non arte humanâ, sed diuinâ expressas manu; & inter præcipua Religionis nostræ pignora iure quàm optimo censerî. Neque enim alio ducta sunt colore harum imaginum præcipua lineamenta, quàm Christi sanie
pre-